

Отже, нескладні комплексні дії можуть дати вагомі результати. Але спершу треба усвідомити, що реформування – це зміни, які вимагають цілеспрямованих зусиль і послідовної, продуманої роботи.

СЕКЦІЯ 4
ФІНАНСОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРОЕКТІВ ТА ПРОГРАМ
ЕНЕРГОЗБЕРЕЖЕННЯ ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ

УДК 338.45:658:14:621.3

В.Я. Чевганова, к.е.н., професор,
А.О. Петрова, студент
Полтавський національний технічний
університет імені Юрія Кондратюка

ДОСЛІДЖЕННЯ АЛЬТЕРНАТИВНИХ МЕХАНІЗМІВ ФІНАНСУВАННЯ
ПРОЕКТІВ З ЕНЕРГОЗБЕРЕЖЕННЯ

На сучасному етапі розвитку національна економіка України переживає досить важкі часи і функціонує в умовах обмежених обігових коштів підприємств і банківських кредитів. Сфера енергозбереження не є виключенням, але вона як ніколи потребує негайних фінансових вливань. Розробка нових програм і заходів щодо механізмів енергозбереження з кожним роком стають все більш невідкладними.

Більшість промислових підприємств мають обмеженість власних фінансових ресурсів, тому проблема джерел фінансування енергозбереження набуває пріоритетного значення.

Проекти з підвищення енергоефективності можуть бути профінансовані з використанням різних механізмів і джерел (суб'єктів отримання коштів), але усі розпорядники коштів повинні діяти якимось узгоджено у технологічному чи методологічному планах.

Тому тут свою важливу роль відіграє узгоджена програма дій, принаймні на регіональному рівні та створення інфраструктурних елементів таких, як інформаційно-консультативні центри енергозбереження.

У наведеній таблиці 1 представлено огляд існуючих механізмів, які можуть бути використані для фінансування енергозбереження у всіх галузях народного господарства.

З огляду на досить швидку окупність енергозберігаючих заходів, необхідно також запровадити фінансування інвестиційних проектів з енергозбереження на основі кредитів комерційних банків з частковим відшкодуванням відсоткових ставок за рахунок коштів державного бюджету.

Таблиця 1

Механізми фінансування проектів з енергозбереження і фінансові організації

Фінансовий механізм	Як використовується	Як одержати доступ	Переваги	Недоліки
1	2	3	4	5
Кошти місцевого/державного бюджету	Всі види проектів.	Місцеві/державні органи управління	Незалежність у прийнятті рішень	Обмеженість коштів; може виявитися недоступним для великомасштабних проектів
Пільгові кредити	Використовують процентну ставку нижче ринкової, щоб скоротити вартість залучення позикових засобів.	Держава, банки (іноді в рамках програми із МФО), кредитні фонди, підтримувані міжнародними й багатосторонніми організаціями.	<ul style="list-style-type: none"> • Пільговий період по сплаті відсотків • Більш тривалий термін погашення 	Державні і комунальні підприємства не знайомі з конкретними процедурами й вимогами організацій
Кредити комерційних банків	Надаються підприємствам і організаціям банками, кредитними союзами і фінансовими компаніями по ринкових процентних ставках	Місцеві та закордонні комерційні банки	Можна одержати швидше, ніж фінансування, прив'язане до державних або донорських програм.	Якщо підприємство чи організація не є кредитоспроможним, будуть потрібні кредитні гарантії
Гранти	Надаються МФО, через відповідальні за реалізацію місцеві й міжнародні НПО, агентства міжнародного розвитку	Органи управління (центральні та місцеві); донори (в ув'язуванні з конкретними програмами сприяння розвитку); державні банки (для стимулювання комерційного фінансування і відкриття ринку фінансування енергоефективності)	Не потрібне погашення. Менш тверді критерії відбору проектів	Може затримати комерціалізацію енергоефективності
Часткові гарантії по кредиту	Забезпечення кредиту на випадок невиконання позичальником фінансових зобов'язань.	Спеціальні гарантійні механізми. Суверенні гарантії, що надаються державою.	З'являється можливість одержати кредит від фінансової організації, що у протилежному випадку був би недоступний	Обтяжна робота по підготовці фінансової документації

1	2	3	4	5
Перформанс - контракти	По проектах, що забезпечує за рахунок скорочення енерговитрат достатньо заощаджень, щоб оплатити витрати по проекту.	Контракт, що підписується між підприємством і компанією - постачальником енергетичних послуг, або консультаційною фірмою. Фінансування може залучатися через місцеві органи самоврядування, постачальника послуг або через третю сторону	Підприємству в цьому випадку не потрібен початковий капітал для фінансування проекту на початковому етапі.	Заощадження за рахунок проекту потрібно ділити з постачальником послуг. Потрібне достатня кількість приладів обліку для визначення базису і відстеження заощаджень на основі порівняння з базисом.
Лізинг	Дозволяє фірмам одержувати активи в лізинг із наступним викупом без використання кредиту	Приватні компанії, що бажають надати об'єкти енергозберігаючого обладнання в лізинг. Виробники і продавці устаткування, які хочуть вийти на ринок лізингових послуг.	Строк від 3 до 20 років; устаткування використовується відразу, а заплатити за нього можна пізніше, вивільняються фінансові засоби для інших цілей; гнучкий графік платежів; договір лізингу не потребує додаткової застави; термін розгляду заявки 3-5 днів;	Крім плати за користування устаткуванням стягуються також додаткові платежі по лізингу.
Кредит компанії - постачальника	При покупці устаткування підприємства розплачуються протягом короткострокового періоду	Постачальники устаткування	Допомагає створити кредитну історію; легше одержати, чим кредити; широко пропонують постачальниками; відсутність відсотків	
Револьверний фонд	Акумулює заощадження за рахунок проектів енергоефективності для самофінансування майбутніх інвестицій в інші проекти	НПО, органи державного управління, міжнародні донори	Самодостатність після першої капіталізації;	Законодавчі і інституціональні бар'єри заважають бюджетним організаціям акумулювати заощадження

Керівництво підприємства обирає джерело фінансування після проведення фінансового аналізу, економічної оцінки енергозберігаючого проекту та енергоаудиту компанії. Проаналізувавши результати здійснених заходів та враховуючи особливості діяльності підприємства, обирається найкращий варіант з можливих механізмів фінансування проектів з енергозбереження. Запропоновані механізми дозволять, в основному, забезпечити джерелами фінансування енергозберігаючі заходи на перших етапах їх реалізації. З поліпшенням інвестиційного клімату в державі в цих обсягах фінансування поступово зростатиме питома вага банківського кредитування та власних коштів підприємств.

Література:

1. Закон України «Про енергозбереження» із змінами, внесеними згідно із Законом N 1026-V(1026-16) від 16.05.2007, ВВР, 2007, N 34
2. Бохонко М., Приступа М. Енергозбереження в Україні: правові аспекти і практична реалізація. – Рівне: Екоclub, 2011. 56- с.
3. Енергетичний менеджмент/ Ю.В. Дзядичевич, М.В. Буряк, Р.І. Розум –Тернопіль: Економічна думка, 210. – 295 с.
4. Проект енергетичної стратегії України на період до 2030 року та дальшу перспективу / А.К.Шидловський та ін. // Електронний журнал “ЕСКО”. – 2005. – № 11. – С. 242.

УДК 330.322.5:621.311.1

В.В. Скриль., к.е.н., доцент,
Т.В. Бугаєць, студент
Полтавський національний технічний
університет імені Юрія Кондратюка

ФІНАНСОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ІНВЕСТИЦІЙНИХ ПРОЕКТІВ ІЗ ЕНЕРГОЗБЕРЕЖЕННЯ

Стабілізація національної економіки є однією з найголовніших проблем економічної політики України, а її вирішення пов'язане з підвищенням ефективності інвестицій, адже їх обсяги на нинішньому етапі економічного реформування досить обмежені.

Особливостями інвестиційних проектів із енергозбереження є [1]: можливість реалізації бізнес-ідеї по впровадженню енергоощадної технології «під ключ» без початкових вкладень замовника; компенсація всіх витрат на проект за рахунок економії, отриманої в результаті впровадження технології енергоощадження; організація здійснення проектів через спеціальну енергосервісну компанію, банк, які несуть основні проектні ризики; енергосервісна компанія фінансує виконання проекту і гарантує щорічну економію коштів; термін реалізації проекту в межах від 5 до 15 років; сфера реалізації проектів із енергозбереження.

Механізм регулювання інвестиційної діяльності енергетичної сфери в Україні визначається Законами України «Про інвестиційну діяльність», «Про